

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre.....	16 kor.
Hegyedévre.....	4 "
Helyben békés kézbe:	
Egész évre.....	20 kor.
Hegyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Hegyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Oszták támadás — magyar védekezés.

A jámbor Bécs városa, a császárok kegyeltje Metternich kora óta nem látott barikádokat. Igaz ugyan, hogy az olyan barikádok, amelyeket a szociáldemokraták által felizgatott bécsi nép vasárnap emelt,

Budapestben minden nap láthatók az építkező villamosvasut társaságok jóvoltából. Minden napi látványosság a feldöntött omnibusz és az égő villamoskocsi is, ez azonban nálunk nem jelent forradalmat, hanem legfeljebb Budapest lakóinak birkatürelmét. Bécsben azonban forradalmi állapot volt halottakkal, sebesültekkel. A hangzatos címet kereső újságok szerint a gyomor forradalom ütött volna ki Bécsben. Lehet az állításban nagyon sok igazság, azonban még sem teljes igazság. Aki ismeri a tömegek lélektanát, de főleg a budapesti hasonló tüntetésnek történetét, nagyon jól tudja azt, hogy az ilyen forradalmi jelenetekhez igen kevés köze van az elvnek, még kevesebb köze a forradalmi hangulatot szülő elkészedésnek. Minden nagy városban terem ugyanis egy csomó salak, amely a közigazgatási és közrendészeti intézkedések szelepe által lezárva állandóan forrong, süstörög, míg aztán alkal-

mas időben kitör s akkor természetesen rombol.

Ilyen alkalmas idő nem régiben következett be. A magyar kormány vétója megakadályozta az argentinai hús behozatalát. Erről az argentinai husról tudja, már minden gondolkodó ember, hogy nem nyereség a közélemezésre, határozottan káros a közgazdaságra, drága is, rossz is, egyedüli hasznuk belőle csakis a milliomos hajótársaságoknak van, akiknek a husszállítás fényes üzlet, úgy, hogy az üzletből bátran lehet juttatni azoknak a hangadóknak, akik az éretlen nyers embertömegeket vezetik s akik jelszavára megmozdul a csöcselék. A bécsi forradalmi állapotokban több része volt tehát a hajótársaságoknak, mint a gyomornak. Egy kicsit talán ez a forradalmi hangulat jól esett az oszták hatalmi köröknek is, akik azt hiszik, hogy a bécsi városháza bevert ablakainak a csörömpölésére Magyarország rögtön kapitulálni fog, sőt külön hajókat küld ki, hogy a jámbor bécsi népet friss argentinai rostélyosokkal ellehessen látni. Nekünk egyszóval nagyon gyanus a bécsi forradalom, éppen azért nem is szabad azt olyan tulságosan komolyan venni. Ha a bécsi nép lázong, üssék agyon a husztorásokat, üssenek agyon mindenkit,

aki oka a közélemezés drágulásának, de hagyjanak békét nekünk, hagyjanak békét a magyar gazdának s ne kívánják, hogy a magyar gazdatársadalom a vámpolitika védőbástyáit gyáván feladja.

Ha nem is tulajdonítunk valami nagy jelentőséget a bécsi forrongásnak, a magyar mezőgazdaság érdekei ellen Bécsből rendszeresen folyó támadások mégis gondolkozóba ejthetnek és védekezésre sarkalhatnak. Valóban szinte megmagyarázhatatlan az a következetlenség, hogy Ausztria a drágaságért a magyar gazdákat okolja. Hiszen a drágaság csaknem egyforma erővel dúl világszerte és sehol sem tudnak ellene jobb orvosszert, mint a türelmet, a gazdasági fellendülés bevértését. Miért akarják a bécsiek azt, hogy a drágaság patikaszerűen árát a magyar gazdák vegyék elő a zsebükből? Hiszen a drágaságot mi Magyarországon még sokkalta jobban érezzük mint az oszták, hiszen Magyarország Ausztriához képest szegény ország.

Az oszták következetlensége előbb-utóbb meglermi a maga gyümölcsét. A magyar gazdák már is komolyan gondolkodnak azon, hogy a magyar mezőgazdasági termékek árát függetlenítsék az oszták piacoktól.

A Pozsonyban legutóbb tartott gazda-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kis háziasszony.

— Igazad van néni, pompás egy teremtés!
— Igazgyöngy, Lajoskám, igazgyöngy. Jól tudod, fiam, hogy sohasem szoktam tulozni. Miért is tuloznék most, amikor szerencséről van szó.
— Szerencsére nem sürgős a dolog.
— Nem sürgős? Azt hiszed, hogy mások nem aspirálnak ekkora kincsekre? Hogy mást ne emlitsék, itt van Lafont kedves barátod.
— Lafont György?
— Ugy van. Egy pár hét óta gyakori vendég Valmont Eugénia kisasszonyánál. Vigasztal hatatlan volnék, ha őt részesitené kegyeiben. Még aztán kétszáz ezer frank hozomány van a kisasszonynak, Lajos!
— De hát mit tegyek, néni?
— Jer velem Poissyba. Ott kocsit fogadunk és a villába megyünk, ahol Valmonték laknak két leányukkal.
— Igen. Eugénianak egy két évvel fiatalabb nővére is van: Margit, egy fitos orru, csinos kis teremtés.
— Nem bánom, néni, menjünk!
Elutastak Poissy felé. Alig helyezkedtek el a kupéban, a néni megint elkezdte dicsérni Eugénit. De Lajos nem hllgatott rá, hanem álmódosva pihent a vánkosokon. Eszébe jutottak diákévei. Milyen kellemesek voltak a vasárnapi kirándulások a szabadba és főleg a szerdai ebédek Lecerf anyóánál, ahol angolnát lehetett kapni mayonnaise szel. Még most is szájában volt az íze. Asután azon töprenkedett, vajjon képesek lesznek-e majd pótolni a

zajos bankettek az ő diákkori, háborítottan nyugalommal elköltött mayonnaise-os ebédeit.

Megérkeztek Poissyba. Már a kölcsönös bemutatkozás is elég volt arra, hogy Lajos Eugénia szépsége és szellemessége lebi lincselje.

Majd társalogni kezdtek és Lajosnak bő alkalmá nyílt különbségeket tenni a két nővér között. Margitot fitosorrunak és köznapiasnak találta, míg Eugénit mély értelműnek és szellemesnek.

A vacsora ideje elérkezett és Lajosnak ugyancsak korgott már a gyomra.

— Jól fog izleni a vacsora! — gondolta magában.

Ebben a pillanatban megjelent a háziasszony, aki eddig a konyhában volt elfoglalva. Bocsánatot kért, hogy a vacsora késni fog, de hát váratlan dolog történt: — a szakácsné hirtelen megbetegedett és hamarjába nem képesek segíteni magukon.

— Oh, szívesen várunk, válaszolt Lajos. Eugénia közbevágott:

— Sebaj, így legalább bevégezhetjük a társalgásunkat, melyet az argentinai köztársaság szocialisztikus mozgalmairól folytattunk.

— Mindig csak politika és tudomány! — kiáltott Margit. En azt hiszem, hogy most erre semmi szükség nincsen. En megvallom, éhes vagyok.

Ezzel telugrott székéről és kiszaladt.

— Margit éhes, — gondolta magában Lajos, — hát bizony szép dolog a tudomány és a művészet, de a kellő időben feltálat vacsora még szebb. — Fűzte tovább a gondolatait és egyszersmind ellenállhatatlan vágy fogta

el, hogy Margit után menjen a konyhába és segítsen neki burgonyát hámozni.

Csak hogy Eugénia tovább csevegett, mialatt Lajos majd elszédült az éhségől és gyomra olyan veszedelmesen korgott, hogy alig volt képes Eugénia eszmemenetét követni.

Végre kinyílt az ajtó és Margit beszólt:

— Asztalhoz uraim!

— Hogyan? Ilyen gyorsan? — szóltak egyszerre Lajos és Eugénia.

— Igen is. Feláldoztam magamat a szakácsné helyett. Azt hiszem, nem lesz okuk panaszra. Most pedig — folytatta nevetve, Lajoshoz fordulva — nyujtsa karját nekem, mert a szakácsné is önökkel fog vacsorálni.

— Itt van az én mesterművem — szólt — Angolna mayonnaise-szel.

— Angolna mayonnaise-szel? kiáltott fel Lajos tágranyílt szemekkel.

— Az — válaszolt Margit ravasz mosolylyal.

— Tessék csak megízlelni és azután ítéletet mondani.

Lajos nem győzött eleget enni a pompás ételből. Mialatt jóízűen falatozott, figyelmes pillantásokat vetett a vele szemben ülő Margitra, aki a háziasszonyi büszkeségében kipirult arccal ült vele szemben.

— Elragadó — szólt Lajos valóságos extázissal.

— Nos, mit szólsz hozzá Lajoskám?

— Nénikém, mondhatom, hogy rendkívüli ízetes volt. Az a mártás, az a . . .

— De hát miről beszélsz te?

értekezlet már is kimondotta, hogy szerzezi, illetve visszaállítja a pozsonyi kiviteli marhavásárt, úgy, hogy az osztrák mézárások jövőben, ha szarvasmarhát akarnak venni, kénytelenek lesznek Pozsonyba eljönni, a magyar gazda nem lesz jövőben kiszolgáltatva az osztrák közvetítők önkénykedéseinek. Általában véve minden vonalon tapasztaljuk azt a komoly törekvést, hogy közgazdaságunkat, de különösen mezőgazdaságunkat teljesen függetlenítsük minden osztrák befolyás alól.

Ez a legideálisabb állapot, mert hiszen ha minálunk is fellépett drágaság világosan bizonyítja, hogy a magyar fogyasztás hova-tovább lépést tud tartani a magyar termeléssel. Ha pedig megkezdjük a gazdasági függetlenségre való törekvést ott, ahol küzdeni kell, a legfőbb termelési tényezőnél, a mezőgazdaságnál, akkor Ausztriára szomorú napok fognak virradni, mert a második lépés lesz az osztrák iparcikkek kiszorítása az országból.

Ebben a munkában azonban össze kell fogni mindenkinek az országban, mert annak a védekezésnek, amit a magyar gazdák kezdtek az osztrák kapzsiság ellen, csak úgy lesz eredménye, ha az ország minden lakója öszszetart.

Tisza István a házszabályrevizióról. Munkapárti körökben a képviselőház folyosóin tegnap délelőtt azt a hírt terjesztették, hogy gróf Tisza István a jövő héten Aradon beszámolóbeszédet fog mondani, amelyben újból és nyomtatékosan hangsúlyozni fogja a házszabályrevizió sürgős szükségességét.

- Hát a mayonnais-ról.
- Kérlek, ne tréfálg, azt akarom tudni, hogy el akarod-e venni feleségül?
- Ezer örömmel.
- Látod ezzel nagy örömet szeresz nekem. Hiszen Eugénia olyan szép, olyan szelletes . . .
- Ki beszél Eugéniáról? Én Margitot gondolom.
- Margitot, ezt az egyszerű, igénytelen teremtetést?
- Igenis, ő kitűnő háziasszonynak mutatkozik.
- De gondold meg, hogy ilyen csacska feleség nem fogja maga köré gyűjteni az előkelő társaságot és így sohasem leszel akadémius.
- Bónom is én, a mayonnaises angolna majd megvigasztal.
- De gondold meg, hogy Eugéniát versenytársad, Latont György fogja elvenni.
- Teljes szívből engedem át neki. Jövődbeli sógorom pompásan fog társalogni, mialatt én a mayonnaises angolnában gyönyörködöm.

- Tíz év múlva.
- Hallotta-e már ön, hogy a két sógor versenyez egymással az akadémiai tagságért?
- Hallottam róla és azt hiszem, hogy Latont jut be, mert a felesége szellemességével mindenkit megnyer.
- En is ezen a nézetem vagyok, habár Mornang Lajos felesége is sok hívet szerzett férjének. Tudja, ez az asszony mindenkit meghódít a mayonnaises angolnás ebédjeivel.
- Mornang Lajost nagy szűkösséggel megválasztották az akadémia tagjának.
- Morál: elvni, tudománynál többet ér a jó házi asszony és a mayonnaises angolna.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 21.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök bemutat több kérvényt, részben a katonai javaslatok, részben az obstrukció ellen, amelyeknek hovautalása tekintetében az ellenzék az elnöki előterjesztéssel szemben ellenindítványt terjeszt elő minden egyes esetben. Husz-husz képviselő pedig e kérdések felett névszerinti szavazást és annak a következő ülésre való halasztását kéri.

Elnök így rendelkezik.

Következtek ezután napirend szerint a mai ülésre halasztott névszerinti szavazások.

Két névszerinti szavazás elintéztetvén, az indítványozók visszavonták a hátralévő feliratokra vonatkozó ellenindítványaikat úgy, hogy a Ház áttérhetett a katonai javaslatok általános vitájának folytatására.

Csermák Ernő (párt. kiv. függ.) visszapillantani kíván a haderő történeti fejlődésére, de előbb foglalkozni szándékozik Hegedüs Kálmán tegnapi beszédével. Hosszasan polemizál Hegedüssel és azt mondja, hogy ő és pártja tényleg a 48-as eszmék országúján halad, de arról nem tehet, hogy az utjukban felvert por sokaknak, — bizonyos köröknek — kellemetlen. (Helyeslés baloldalon.) Ez a körülmény azonban nem fogja őket ezen utról eltéríteni. (Helyeslés balról.) Áttér ezután a katonai javaslatokra és történeti példákat hoz fel annak a bizonyítására, hogy az a katonai taktika, mely pusztán mennyiségileg kívánja a véderő fejlesztését, nem helyes. Beszéde hosszabb részének konkluziója az, hogy addig, míg más kultúrigenyünk teljesítve nem lesz, fölösleges annyit katonai célokra költeni.

Határozati javaslatot nyújt be az állami tisztviselők fizetésrendezése tárgyában.

Az ülés vége 2 órakor volt.

A Magyar Bank új elnöke.

Gróf Almásy Imre megválasztása.

A Magyar Bank, Nagyváradnak ez a rövid idő alatt is oly előkelő pozíciót kivívott és megizmosodott pénzügyi intézete tegnap új forduló-jához ért életének, mikor megválasztotta a részvénytársaság elnökéül gróf **Almásy Imre** nagybirtokost.

A részvénytársaságnak megalakulásakor **Glacc Antal**, akkori főispán volt az elnöke, aki azonban Nagyváradról történt eltávozásakor az elnökségről lemondott. A helyébe megválasztott új elnök, gróf Almásy Imre személyében a részvénytársaság ismét olyan kiváló, előkelő egyéniséget nyert meg élére, akinek vezetése alatt a bank további virágzása, fejlődése biztosítva van.

A tegnapi összehívott rendkívüli közgyűlést **Erős Rezső**, igazgatósági elnök vezette; a jegyzőkönyv vezetésre dr. **Krüger Aladár** Józsefet és dr. **Adorján Emilt**.

Jelen voltak: **Erős Rezső**, **Bruder Jenő**, **Lukács Géza**, **Korbély József**, dr. **Kenéz-Kurländer Ede**, **Darvassy Lajos**, dr. **Adorján Emil**, **Sziládky Ernő**, **Tatár Zoltán**, **Mihalek Ferenc**, **Saághy Sándor**, **Kerekes Elek**, **Zboray Gyula**, **Radó Dezső**, **Klein Dávid**, **Rosentfeld László**, dr. **Krüger Aladár**, **Feldmann Izidor**, **Papp János**, **Tárnoky László**, **Lessner Alfréd**, dr. **Bárdos Imre** stb.

A közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy az alaptőke fölemelése két millió koro-

nára sikerült. Ezzel kapcsolatosan feljogosították az igazgatóságot, hogy a jelenlegi 200 koronás részvényeket 400 koronásokra vonja össze s 10, 20 és 50 részvényről szóló összrészvényeket állíthasson ki.

Az elnökválasztásra nézve **Korbély József** tett indítványt s lelkes szavak kíséretében ajánlotta elnökül dr. gróf **Almásy Imre** nagybirtokost, akit a közgyűlés lelkes éljenzés mellett egyhangulag elnökévé választott.

Erős Rezső, mint a közgyűlés egyhangú határozatát mondotta ki dr. gróf **Almásy Imre**nek elnökévé megválasztását s javaslatára kimondotta a közgyűlés, hogy a részvénytársaság új elnökét üdvözölni fogja.

A közgyűlés a részvénytársasági és igazgatósági elnökök éltetésével ért véget.

Biharvámegye közgyűlése.

Feloszlatnak 11 képviselőtestületet.

A hírlapírók nyugdíjára nincs pénz.

Tegnap folytatta Biharvámegye törvényhatósága őszi közgyűlését. Nem volt politikáról szó, ami nagyon meglátszott a megjelentek sorain. Az előadókon kívül alig volt ott egy pár buzgó megyebizottsági tag, pedig a tárgyalás alá került ügyek mindenike megérdemelte volna a nagyobb érdeklődést.

Az ülés második napja, mely a jelen voltak csekély számára való tekintettel a kisteremben volt, pontban 9 órakor vette kezdetét. Első tárgy volt a **Tisza Kálmán** szoborbizottság jelentése, melyben beszámoltak a szobor elhelyezése tárgyában történt megállapodásról, amit tudomásul vettek.

Ezután az alispán terjesztette elő javaslatát a gyámpénztári tartalékalapnak 1912. évi elhelyezésére vonatkozólag. A közgyűlés a tartalékalapot a nagyváradai pénzügyintézeteknél helyezi el. Ezzel egyidejűleg két belényesi takarékpénztárnak idevonatkozó kérelmét elutasították.

Következtek a renitens képviselőtestületek határozatai, amelyekben tudvalevőleg kimondták, hogy községi iskolát nem hajlandók létesíteni. Ezekre a határozatokra a főszoigabirák javasolták, hogy a törvényhatóság a feloszlítás iránt tegyen előterjesztést a belügyminiszterhez. A törvényhatóság a javaslatok alapján kimondotta, hogy **Robogány**, **Kosgyán**, **Fehérlak**, **Szokány**, **Drágánfalva**, **Hegyes**, **Bontesd**, **Felsőpoeny**, **Alsópoeny**, **Körözsebes**. **Belezseny** községek képviselőtestületeinek feloszlítása iránt az előterjesztést megteszi a belügyminiszterhez.

Ugyanekkor tudomásul veszi a törvényhatóság, hogy **Csontaháza**, **Kislaka**, **Bélörvényes**, **Kismaros**, **Korianfalva**, **Botfej**, **Boklya**, **Benyefalva** községek a községi iskola felépítését elhatározták.

Komádi községének ama határozatát, melyben kimondták, hogy az **Erzsébet-liget**et egy évre bérbe adják, megsemmisítette a vármegye, mert abban kegyeletsértést lát.

Ezután az okányi temetőháborúra tértek át és a képviselőtestületnek ama határozatát, melyben kimondták, hogy a temető céljaira **Schvarcz József** birtokos földjéből sajátítanak ki, megsemmisítette a vármegye, mert a temető céljaira a közbirtokosság tulajdonát képező földek megfelelők s így **Schvarcz József** magánjoga nem sérthető meg.

A községek érmihályfalvai járványkórház

és selyemtenyésztés ügyében, a törvényhatóság a képviselőtestület határozatát megsemmisítette és kötelezte a testületet, hogy a járványkórházat kizárólag rendeltetési céljaira használja. Ugyanezkor megsemmisítették Ermihályfalvának ama határozatát is, melyben a közúgyek intézésére állandó választmány szervezését mondták ki.

A hírlapírók nyugdíjintézetének támogatás iránti kérelmét fedezet hiányában elutasította a vármegye.

Az önkéntes tűzoltók egyesületének amaz előterjesztését, hogy egy központi tűzrendészeti főfelügyelői állást szervezzen a vármegye és a járásokban pedig járási felügyelőket, a törvényhatóság egy albizottságnak adta ki véleményes jelentéstétel végett.

Végül még igen sok kevésbé jelentős ügy elintézése után az ülés 1 óra múltával véget ért.

Hétfőn lesz a repülés.

Csermák repülőpróbái.

Csermák János, a hírneves aviatikus hétfőn délután fogja megtartani a repülőnapot. Először az volt a rendezőség terve, hogy vasárnap délután fog Csermák repülni, de mivel vasárnap tartja a Sport Egylet versenyét, a rendezőség úgy intézkedett, hogy a repülőnapot hétfőn tartják meg.

A vidékiek szempontjából sokkal előnyösebb, hogy hétfőn lesz a repülés, mert a heti vásárra ugyanis bejön a vidék s így sokan megtakarítják az utiköltséget.

A Boné-kuti gyakorlóterén már serényen folyik a munka. A repülőgép részére már felállították a hangárt s a motörök a gépet is felszerelték. Tegnap délután Csermák már próbarepülést is tartott nagyszámu kíváncsi közönség előtt. A próba kitűnően sikerült. A motor kifogástalanul működött s Csermák több ívet csinált a levegőben.

Csermák János az érdeklődő közönségnek készséggel megmutatja biplánját s már tegnap is igen sokan szemlélték meg a technika legmodernebb alkotását. Csermák hétfői produkciói igen érdekeseznek ígérkeznek, különösen izgató mutatóvannak ígérkeznek az, amikor a pilóta 500-600 méter magasságban elállítja motorját s a gép, mint szárnya szegett madár zuhan a föld felé. Mikor a repülőgép 20-50 méter távolságra lesz a földtől, Csermák újból megindítja a motort s a hogy kattogni kezd a gép, a biplán emelkedik az ég felé.

A repülő napra jegyek már válthatók. A vidéki közönség nagy számmal jön a repülésre. A vasárnapi kelettel ellátott jegyek természetesen a hétfői repülő napra is érvényesek.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapított 1888.

A miniszter ígérete.

A vonatközlekedés javítására.

Nagyvárad igen erős vasuti gócpont, de azért korántsem vagyunk valami rózsás helyzetben a vasuti közlekedést illetőleg.

Két fővonalunk három irányban közvetíti tőlünk és hozzánk a forgalmat, azonban olyan szerencsétlen menetrend szerint, hogy egy nap alatt csak az éjjel feláldozásával járhatjuk meg Budapestet; Szeged felé pedig egyáltalán nincs gyorsvonatunk.

A vicinálisokról ne is beszéljünk, mert pl. a Szilágyságba, vagy Vaskóhra tovább tart az utazás, mint Budapestre. A közeli fürdőkhöz szintén legfeljebb csak vasárnap mehet ki. Akinek nincsen egy teljes télnapi szabad ideje,

Dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő már évekket ezelőtt szóvá tette ezeket a bajokat és következetesen megismételte a panaszokat; ez évben pedig Sas Ede törvényhatósági bizottsági tag indítványára irt fel Nagyvárad városa a panaszok orvoslása végett a kereskedelmi kormányhoz.

A felirat ügyében Hlatky Endre főispán, dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő és Rimler Károly polgármester jártak közben a kormánytól s fáradozásuknak sikerült biztató ígéretet nyerni a panaszok egy részének orvoslása iránt.

A város feliratára ugyanis a kereskedelmi miniszter tegnap a következő leiratot intézte a polgármesterhez:

Azon kérelmet, miszerint a Budapest-Nagyvárad közötti vasutiforgalom akként módosíttassék, hogy Budapest Nagyváradról egy nap alatt nappali időben megjárható legyen, méltánylandónak találván, a m. kir. államvasutak igazgatóságát egyidejűleg utasítottam, hogy a kérdés megoldására nézve lehetőleg már az 1912. évi nyári menetrend tervezet keretében megfelelő javaslatot tegyen.

Ama további kérelmet azonban, hogy az 505. számú gyorsvonat menetideje a tartózkodások kiküszöbölésével legalább 1 órával megrövidíttessék s ennek folytán e vonat legkésőbb este 9 órára Budapestre érkezék, tekintettel arra, hogy a szóban levő vonat már is a megengedett legnagyobb sebességgel közlekedik és tartózkodásai sem rövidíthetők meg, teljesíthetőnek nem találtam.

A Püspök- és Félx-fürdő helyi vonatok menetrendjének módosítására vonatkozó kérelmet azonban szintén méltánylandónak találván, egyidejűleg intézkedtem aziránt, hogy az 1912. évi nyári menetrend előterjesztése alkalmával az államvasutak igazgatósága e kérelem teljesítése céljából megfelelő javaslatot tegyen.

Ami végül a nagyvárad-vaskó-körös-barafalvai vonal menetrendjének módosítására vonatkozólag előadott kérelmet illeti, értesitem polgármester urat, hogy e kérdés a harmadik vonatpár tárgyalás alatt álló ügyének elintézése kapcsán fog remélhetőleg megoldást nyerni.

Budapest, 1911. évi szeptember 16.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Neumann,

min. tan.

Tárgyalások a hustrágaságról. Otlík Iván földmívelésügyi államtitkár és Lers Vilmos kereskedelmi miniszteri tanácsos ma Bécsben megkezdik az osztrák szakreferensekkel a hustrágaság dolgában a tárgyalásokat. A tegnapi miniszteri tanácskozás — mint előrelátható volt — azt az utasítást adta nekik, hogy az osztrákok kívánságait teljesíteni kell a császár kívánsága szerint.

A vasuti átjárók kibővítése.

A kettős vágányok építése kapcsán

1869 ben, mikor a nagyvárad-kolozsvári vasutvonalat építették, Nagyvárad város ügyeinek intézői nem voltak eléggé előrelátók s így ahelyett, hogy azokon a helyeken, ahol utcák vagy hegyi közutak felett vonul el a vasutöltés, széles, a jövő fejlődésnek utját nem álló hidakat, u. n. aluljárókat építettek volna, beleegyezésüket adták alacsony, amellyel alig 5-6 méter széles, beboltzott kőhidak építéséhez.

Ezek az aluljárók már akkor is akadályozták a szabad forgalmat; a város fejlődésével, növekedésével pedig mindjobban éreztük ezeknek a keskeny és alacsony átjáróknak káros voltát.

Különösen nagy hátrányára vannak ezen aluljárók a környék fejlődésének. Elég példa erre a Kálvária-utca.

Sok baj van továbbá a kolozsvári-utcai vasutvonal átszelésénél, ahol a kolozsvári országút metszi pályaszinben a vasutvonalat. Mióta a váradvelencei pályaudvart teherpályaudvarrá fejlesztették az olasz állomás szűk volta folytán, a sűrűn közlekedő vonatok miatt, különösen hetivásáros napokon, csak a legnagyobb nehézségekkel lehet a forgalmat ezen a frekvencián ponton lebonyolítani.

Hogy ezeken a bajokon segíteni kell, azt különösen aktuálissá tette az a körülmény, hogy a vasuti forgalom lebonyolítása céljából ki kell építeni a két nagyvárad vasutállomás között a kettős vágányt.

A megoldásra nézve már többször volt értekezlet, de végleges megoldásra még nem jutottak. Arról van szó, hogy a m. kir. államvasutak most csak akként hajlandó ezeken a bajokon segíteni, ha Nagyvárad városa is hozzájárul a nagy költségekbe kerülő átalakításhoz, amint azt tette már a Kórház-utcai vasuti hid kiszélesítésénél.

Tegnap délelőtt újból értekezlet volt a városházán, amelyen a m. kir. államvasutak képviselőjében Vékey, kolozsvári üzletvezető helyettes, Lenchi vasuti felügyelő és Verő Zsigmond vasuti főmérnök, a város részéről pedig Rimler Károly polgármester és Kőszeghy József főmérnök voltak jelen.

Első sorban a kálvária-utcai, továbbá a vasuti kutházzal szemben, valamint a városi vízműhöz vezető uton levő aluljárók átépítése felett tanácskoztak.

Tekintettel arra, hogy a második vasuti vágány kiépítésénél ezeket az aluljárókat úgy is meg kell hosszabbítani a vasuti töltés kiszélesítése arányában, ezzel egyidejűleg az aluljárók kiszélesítését hajlandó a város kívánságához képest eszközölni a m. kir. államvasutak, akiknek képviselői kijelentették, ezen munkálatok az előző számítások szerint 130-140 ezer koronára vétettek fel, azonban az újabb tervek és számítások szerint mind három aluljáró kiszélesítése és kellő magasságban leendő átépítése 83,400 koronát igényelnének, amelyhez a város hozzájárulását kívánják.

E felett hosszabb eszmecsere fejlődött ki, amelynek végén Nagyvárad város képviselői kijelentették a város nevében, hogy hajlandó Nagyvárad városa az átépítési költség felét: 41700 koronát magára vállalni, akként, hogy azt tíz évi részletben, évi 4170 koronával fizeti vissza a m. államvasutaknak.

A Gerliczy-utcánál tervezett átjáró megoldását a város képviselői megfelelőnek találták. Ennek költségét egészen a m. államvasutak viseli.

Sokkal nehezebb a kolozsvári-utcai átjáró kérdésének megoldása.

Ha itt a mostani országot helyén nagyszabású felüljárót készít a vasut — amely kocsi-közlekedésre is alkalmas, miként a bihari Hágó-utchoz vezető utnál készített hatalmas felüljáró, — ez 250.000 korona költséget igényel.

Az államvasutak képviselői ki is jelentették, hogy a Máv. jelenleg nincs olyan helyzetben, hogy ezt elkészíthesse. Azonban a másik terv, hogy Kolozsvári-utcán a mai átjáró felett csak egy repülő hid építtessék a gyalogközlekedésre, míg a kocsiforgalom úgy oldassék meg, hogy Szőlős-utcán kanyarodnék le az új ut a vasuti hid felé, a régi Hajóterre, ahol már magas meredek a vasuti töltés s egy aluljárón keresztül jutna a forgalom a vasut tulsó oldalára, ahol a vasutvonallal párhuzamosan kerülne fel Kolozsvári-utcará.

Ez a megoldás a város főmérnöke szerint is jobb, nemcsak azért, mert olcsóbb, hanem azért is, mert legalább a gyalogforgalom megmaradna azokra a házakra, boltokra is, amelyek Szőlős-utcatól a vasutvonallig fekszenek, míg a magas felüljáró kiépítése esetén mindkét oldalon a vasut mellett fekvő házak két oldalt a mélységben maradván, a forgalomtól teljesen elzáratnának.

Ez a kérdés az értekezleten eldöntetlen maradt, mert a város képviselői olyan fontosnak találják ezt a dolgot, hogy addig nem nyilatkoznak, míg legalább a város tanácsa nem foglalkozik vele.

Természetesen a végleges döntés a város törvényhatósága elé tartozik.

Az az egy azonban bizonyos, hogy ezeket a kérdéseket meg kell oldani, még pedig most a kettős vágányok építésével egyidejűleg, mert másként egy félszázadig aligha tudunk valamire menni ebben a fontos dologban. Pedig Nagyvárad jövő fejlődése részben ettől is függ.

Tűzoltónap Nagyváradon.

Szeptember 24-én.

E hó huszonegyediké a jótekonyság napja lesz Nagyváradon. A tűzoltóság fordul a város társadalmához, hogy azokért a nagy, nehéz, életet veszélyeztető szolgálatokért, amelyekkel a tűzoltó szembezáll a pusztító elemi csapással, némi viszonzást kapjon.

A tűzoltóság eddig még sohasem fordult a társadalomhoz, pedig nemcsak valóban megérdemli a legmesszebbmenő, áldozatkész támogatást a társadalom részéről, hanem rá is szorul a társadalom anyagi és erkölcsi támogatására.

Az Országos Tűzoltószövetség most ért fennállásának negyvenedik évéhez és ezt az alkalmat használja fel arra, hogy a maga során javíton.

Tűzoltóotthonok lognak létesíteni és ezért fordulnak a társadalom áldozatkészségéhez. Szeptember hó 24—26. napján az ország minden részében tűzoltónapot tartanak, amelyen bizonyára megmozdul az egész ország társadalmá, hogy segítségére siessen az érette küzdő szenvedő, gyakran az életét is feláldozó tűzoltónak.

Az Országos Tűzoltó Szövetség körlevelében fordul az ország társadalmához és kéri a nagyközönség támogatását. Részletesen körvolozza benne a Tűzoltó Otthon célját. Ebben az otthonban kap segílyt, gyógyítást a tüzeset alkalmával megsebesült tűzoltó és itt fogják őket tovább oktatni, hogy a modern technika vívmányait felhasználva minél sikeresebben szálljanak szembe a pusztító tüzzel.

Nagyváradon szeptember 24-én vasárnap lesz a tűzoltónap, mikor az utcasarkokon vi-

rággal díszített urnákat állítanak fel és a város elegáns, szép hölgyei fogják gyűjteni a tűzoltók javára.

A színház is hozzájárul a tűzoltónap sikeréhez, amennyiben Erdélyi színigazgató a jövedelem egy részét felajánlotta a jótékony célra.

A vasárnapi tűzoltónap bizonyára meghozza a kívánt eredményt és a társadalom méltó viszonyszolgálatot fog teljesíteni a tűzoltók nagy, súlyos, önfeláldozó szolgálataiért.

! Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű !

! Legjobban és legolcsóbban !

REICHARD áruháza

! czégnél, Fő-utca szerezhetők be. !

! Gymnasium, Reál és Polgári !

! iskolai diák sapkák. !

TORNA CZIPŐK.

116

UJDONSÁGOK.

* **Főtisztviselők a közigazgatási továbbképző tanfolyamon.** A közigazgatási és igazságszolgáltatási tisztviselők továbbképző tanfolyamára a belügyminiszter felhívása alapján már korábban megtették jelöléseiket az illetékes hivatalok. A belügyminiszter a kijelölések alapján tegnap tudatta a vármegyével, hogy a továbbképző tanfolyamra *Verner Kálmán* árvaszéki elnököt jelölte ki. Nagyvárad városától pedig *Lukács* Odön adóügyi tanácsnok vesz részt a tanfolyamon. A miniszter felhívja az alispánt és polgármestert, hogy tudassák az illető tisztviselőkkel, miszerint a tanfolyam október 4-én délután 4 órakor kezdődik és 14-éig tart.

* **Margalits Ede kitüntetése.** Dr Margalits Ede egyetemi tanárt, az Országos Pázmány-Egyesület elnökét szép kitüntetés érte. Ő felsége, a király, sok évi buzgó működésének elismerésére a III. osztályú vaskoronarendet adományozta a kiváló ferfiúnak, aki évtizedek óta lelkes, érdemekben gazdag vezére a kath. írók és hírlapíróknak.

* **Eljegyzés.** *Lakatos* Sándor rendőrségi tisztviselő szerdán tartotta eljegyzését *Zöld* Erszike városi gépirónővel.

* **Olasz tudós a múzeumban.** A nagyvárad múzeumnak illusztris vendégei voltak tegnap délután. *Gerevits* Tibor, a Nemzeti Múzeum egyik segédőre lekísérte Nagyváradra *Colasanti* olasz művészettörténészt és nejét, *kiket* *Némethy* Gyula dr. kalauzolt a múzeumban. A nevezett olasz tudós már járt az esztergomi képtárban, melyet, valamint a nagyvárad múzeum régi olasz képeit ismertetni szándékozik egy olasz folyóiratban. Szorgalmas jegyzeteket készített s nemsokára le is fogja fényképeztetni a kiválóbb darabokat, hogy így irással és képpel terjessze a mi képtárunk ismeretét. Vajjon az olasz tudósnak el fogja-e hinni a várad közönség, hogy a múzeum-utcai kis épület nagy értéket foglal magában?

* **Vinét a Nigesz telepre.** A nagyvárad vasútállomás átellenében, a hegyen levő parcellázott Nigesz-telep lakosai, a fenyegető koleraveszedelemre való tekintettel vízvezeték, utat és a vízfelnyelés biztosítását kérték

Nagyvárad városától. A város főmérnöke véleményezi, hogy tekintettel, miszerint 42 ház van felépítve a telepen, a vízvezetékét sűrűsítően építse ki a város. A vízellátás költsége 9512 koronát igényel. Felhatalmazást kér továbbá a főmérnök, hogy az utakat kövezés és föld-egyengetés által rendezhesse. Mivel a terület víze a Dorongos-patakba fut le s a patak teljesen be van gazzal növe, a patak tulajdonosa: a m államvasut a patakot tisztíttassa ki.

* **A 48-as honvédek tíz év múlva.** Az 1848—49-iki szabadságharc hősei közül még alig egy néhányan vannak életben és ezekről a derék férfiakról alig lehet hallani valamit. Tegnap a nagyvárad 48-as honvédek egyesületétől beadvány érkezett a vármegyéhez, melyben elmondja az egyesület, hogy Szabadka 20 ottani honvédet rendes havi segélyben részesít, ezen kívül a kórházban teljesen díjtalan gyógykezelést ad nekik. Ezen az alapon most arra kéri Biharvármegye törvényhatóságát, hogy a Nagyvárad területén élő 100 48-as honvéddel szemben ugyanugy járjon el, mint Szabadka. A beadvány bejegyzésül az elnök megjegyzi, hogy ezek a honvédek teljesen vagyontalan emberek, akik közül a legfiatalabb is 78 éves. Ez a létszám állandóan apad. Átlag évenként 10 honvéd hal meg s 10 év múlva talán egy sem lesz életben közülök. Méltányos tehát, hogy a vármegye némileg megkönnyítse utolsó napjaikat azoknak, akik fiatal korukban vérükkel szentelték meg ezt a földet, melyet ma magunkénak mondhatunk.

* **Huszonhat tüzeset egy hónap alatt.** Gálospetri községében az újabb építkezéseknél közönséges deszka kéményeket alkalmaznak. Mikor ezt az érmihályfalvai főszolgabíró megtudta, nyomban elrendelte a kémények lebontását. A főszolgabírói határozat ellen felebbeszést jelentettek be az érdekeltek. A felebbeszéseket türendészeti szempontokból javasolja a főszolgabíró elutasítani, mert Gálospetriben a türendészet igen gyenge lábbon áll, amit megerősít az, hogy július hóban hat és augusztusban 26 tüzeset fordult ott elő.

* **A kamara értesítése.** Bosznia és Hercegovina országos kormányzósága a Pastirno erdőterületen eladásra kerülő fenyő és bükkfa értékesítésére pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1911. november hó 15. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1911. szeptember hó 21. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Husella* Gyula, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök, dr *Sarkadi* Lajos titkár.

* **Járványok a megyében.** A vármegye főorvos tegnap terjesztette be szeptember havának első feléről szerkesztett járványkimutatását. Eszerint roncslótoroklob 5, kanyaró 31, vörheny 62, hasihagymás 32, hőkhurut 86 esetben fordult elő.

* **A belényesi járásbíróé tragikus halála.** Tragikus módon lelte halálát tegnapelőtt Belényesben, dr *Poynár* János járásbíró felesége. A még fiatal uriaszony pár héttel ezelőtt meghült és mellhártyagyulladásba esett. A súlyos betegség igen megviselte a járásbírónét, aki erős szervezeténél fogva leküzdötte a bajt és e hét elején már annyira jól érezte magát, hogy elhagyhatta a betegágyat. Tegnap reggel dr *Poynár* János egy vizsgálat foganatosítására Petrószra utazott s így korábban kelt fel felesége is. Délfele a járásbíróé rosszul érezte magát, azonban nem tulajdonított a bajnak nagyobb komolyságot és betegsége utókövetkezményének tartotta. Rosszullete azonban folyton fokozódott s 11 órakor már annyira volt, hogy ágyba kellett feküdni, ahol néhány

perc múlva eszméletét veszítette. A beteg mellett lévő testvére nyomban orvosért küldött, s egyidejűleg értesítette a távol levő férjét is. Mire azonban az orvos megérkezett a járásbíró már meghalt. Az orvos a halál okául szívizéhihűdést állapított meg. Dr. Poyvár János nyomban hazautazott, azonban feleségét már nem találta életben. A tragikus halál Belényesben általános részvétet keltett.

* **A sarkadi metsző panasz.** Rosenberg Mór a sarkadi metsző ügye már a belügyminisztert is foglalkoztatja. Az ottani hitközség ugyanis, mikor a nagyszalontai főszolgabíró meghozta ebben az ügyben határozatát, nem volt megelégedve azzal és mindenáron szabadulni akart a metszőtől és a járásbíróhoz tett panaszt melyben a metsző kilakoltatását kéri. Rosenberg erre a belügyminiszterhez folyamodott, hogy megakadályozza a kilakoltatást. A belügyminiszter természetesen mit sem tudván a dolog előzményeiről az ügyet felvilágosító jelentéssel végett tegnap a vármegyéhez küldte le.

* **Munkásokat keresnek a cipőgyárba** Moskovits Farkas cipőgyár Rt. igazgatója tegnap beadványt intézett az alispánhoz. A beadványban elmondja az igazgatóság, hogy 500 munkást alkalmaz állandóan és ezeknek legnagyobb része ausztriai és németországi. A gyár már többször megkísérelte, hogy helyi munkásokat alkalmazzon, azonban nem voltak jelentkezők. Most arra kéri az alispánt, hogy hatósági uton tudassa a lakossággal, miszerint a gyár 14—30 év közötti munkásokat állandóan alkalmaz a gyárban.

* **Csak a kabinetiroda utján.** Megírtuk, hogy Kincse Kincses József biharfélegyházi lakos, segély iránti kérelmet intézett a királyhoz, a vármegye utján. A kérelmet az alispán kedvező véleménnyel terjesztette fel a belügyminiszterhez, ahonnan az ügy tegnap visszajött az alispánhoz, azzal a megjegyzéssel, hogy azt a kabinetiroda utján terjesszék fel az uralkodó elé.

* **Megégett munkás.** Szőke Gergely napszámos Rothbart Ede szesznyakereskedőnek alkalmazottja ma délelőtt 10 óra tájban egy nagy katlan alá rakott tüzet. Innen a szeszraktárba ment, hol több munkás segítségével szesz átöntésekkel foglalkozott. Munkájában észrevette, hogy köténye nagy lánggal égett és ettől tüzet fogott a szesz is, mely őt összeégette. Zsákponyvából készült kötője a legnagyobb valószínűség szerint akkor gyuladt meg, mikor a katlan alá tüzet rakott. Egési sebeivel a biharfélegyházi kórházba szállították. Sérülése könnyebb természetű.

* **Találtak egy libát.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség földszint 8. számú szobájában.

* **A főtisztelendő papság szives figyelmét felhívjuk** a már rég idő óta előnyösen ismert **Voszka Ferencz cég cipő- és csizmaárú készítményeire.** A nevezett cégnek egy raktáron levő, mint megrendelésre készített áru nemcsak tartósak, de a viselőt illetőleg a legkényelmesebbek is. — Amidőn a fentieket szives figyelembe ajánljuk, még azt vagyunk bátrak megjegyezni, hogy egy előnékemény és pontos kiszolgálásról, mint kényelmes és minden islést kielégítő kivitelről s coulans árszámításról a legelőbbben gondoskodik mindenkor ifj. Voszka Ferencz cég tulajdonos. Rákóczi-ut 4. Telefon 1133.

* **Az idei szép őszi napokat** legkényelmesebben CSÁKY SÁNDOR terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomás repülő-híd hegyoldali lejáratjánál) hol mindenkor tisztán kezelt kítő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szives pártfogását kéri Csáky Sándor vendéglős.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyvert és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekkel, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle fegyverek** eredeti árban árvezésként; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporárúda. Telephon 269. Nagyvárud, Rákóczi-ut.

x **Habig kalapok, Fownes keztük, angol cipők egyedüli raktára**

RÓTH M. UTÓDÁNÁL.

x **Csillár és fényárú gyártási telep: Nagyvárud Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legelőbbben. Kiváló kizsuzéttel STERN ADOLF. 33

x **Casinók,** olvasókörök, nép-, önképző, ifjúsági-, tanári és egyéb könyvtárak, valamint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papír keresk. modern antiquariumában, Nagyvárud, Rákóczi-ut 10.

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csakis **Assódynál,** Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcaán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-es 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garancia. Minden csomagon az **Assódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárud, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben. ::

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek **olcsón eladásra.**

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia de'ainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk,** ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.

OVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

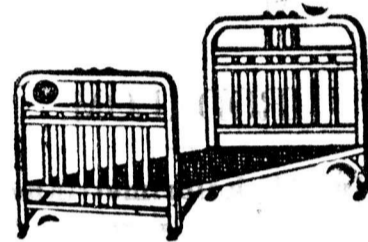
nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégére!

Vas és rézbutor

gyári raktári

Szekevényagy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárud, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Szerencse fia.

Szombat: Luxemburg grófja.

Vasárnap délután: Bukov, a székelyek hő-
héra; este: Az ártatlan Zsuzsi. (Előszór.)

Az erdőszleány.

Csók Vilma, a második koloratur énekesnő tegnap mutatkozott be a közönségnek mint szerződött tag. Igen rokonszenves megjelenést, szép alaku s kellemes hangu művésznő, aki a legszebb reményekre jogosít. Ma még elfogódott és félénk a színpadon s ez beteltyásolja nemcsak mozgását, hanem énekét is. Legyen bátrabb mozgásban, beszéjében és énekében s akkor végleges véleményt mondhatunk róla, amire most még nem vagyunk képesek. Tavalyi fellépésének a Rippben nem voltunk tanui s azért érdeklődve várjuk valamely igazán énekesszerepben való fellépését, amelyből alaposabban megismerhetnők képességeit.

Szőke, Batkay, Miskey jól megfélelték, Turányi is a neki ujszerepben, a régiek a szokott jók voltak.

A bérlet első előadása hétfőn lesz, ekkor nyílik meg tehát hivatalosan a színház fő, törzsközönsége számára is a szezon. A megnyitóhoz pompás darabot választott a direktor: Az ártatlan Zsuzsi című új operettet, amelynek vasárnap lesz nagyváradi premierje. Az ártatlan Zsuzsi slágere lesz az őszi szezon-

nak. Végtelenül ügyes szinpadai munka, mulattató, mindvégig érdekes s muzsikája pedig bővelkedik vonzó, pompás számokban. Az ártatlan Zsuzsiban Zsigmond Anna, Horváth Mici, Leövey, Gózon, Kabos, Medgyaszay, továbbá a balettmester, Nádas Oszkár vezetésével a táncos személyzet jut pompás szerepekhez.

SPORT.

Megalakult a főgimnázium testgyakorlók köre. A nagyváradi premontrei főgimnázium testgyakorlók köre tegnap tartotta alakuló gyűlését. A tisztviselői kar névsora a következők: Elnök: Jászay Károly VIII.; alelnök: Germán János VII.; főjegyző: Bitzy Dezső VIII.; pénztáros: Papp Tihomér VIII.; ellenőr: Nizsalovszky Endre VIII.; művezető: Fodor Péter VIII.; szertáros: Balogh Dezső VII.; aljegyző: Bartha Gyula VII. o. t.

IRODALOM.

Alkalvidák kolorimetrikus meghatározása.

(Uj módszer a morium és kolchium kolorimetrikus meghatározására) Doktori értekezés. Irta: Dr. Bodnár János okl. középisk. tanár. Kolozsvár 1911. 8° 1—55 l.)

Ezen eredeti értekezés, amely dr. Fabinyi Rudolf udv. tanácsos, egyetemi tanárnak ajánlva a kolozsvári tudományegyetemhez nyújtott be s el is fogadta, a most már végbement doktori vizsgálat alapjául, az alfa mesthyt, — alfa oxy — normális valeriansavról és sóiról, a kolorimetriának a mennyileges vegytani analysisben való alkalmazásáról szól, különösbbe foglalkozván az alkoholidák kolorimetrikus meghatározásával. A még csak 100 éves quantitativ chemiai analysisnek a kolorimetrikus eljárás kétségén kívül a legérdekesebb és legfontosabb fejezete, amennyiben a gyógyszerisme és orvosi tudomány sokat köszönhet ezen új eljárásnak, amelyvel különböző hidegen anyagok színreakciójukkal árulják el magukat.

Ezen doktori értekezés tehát nemcsak azért számottevő a szakirodalomban, mert a chemiának egyik legújabb és legmodernebb részével foglalkozik, hanem azért is, mert eddig nem ismert színreakciókat tárgyalt saját kísérletei és megfigyelései alapján, sőt egy egészen új módszert is közöl a morium és chokhicin kolorimetrikus meghatározására. Minket közelebről is érdekelt ez a doktori értekezés, mert egy nagyváradi fiú szép sikerét jelenti.

Igazságszolgáltatás.

A kir. ügyész betörője Részletesen megírtuk annak idején, hogy egy notóris betörő, Faraszán György ez év júliusában betört dr. Kármán Elemér kir. ügyész lakására, azonban mielőtt sikeresen operálhatott volna, elcsípték. Ez ügyben ma volt a főtárgyalás a kir. törvényszék büntető tanácsa előtt, Vámosi Mihály törvényszéki bíró elnöklelte alatt. Faraszán György a megrögzött betörők közé tartozik aki már nem egyszer volt a kir. ügyesség fogházának a lakója, sőt egy ízben nagyobb stílus rablás miatt kerek hét évig ült a fegy-

házban. Erre való tekintettel a törvényszék Faraszán Györgyöt most az egyszer nem sikerült betörésért két évi fegyházra ítélte.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör áruháza.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezések
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

— CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITÜNTETVE. —

Telefon 1164.

TÁVIRATOK.

Tisza István Budapesten.

Budapest, szept. 21.

(Saját tudósítónktól.) Tisza István gr., aki részt vett a biharmegyei közgyűlésen, ma este Budapestre érkezett.

Kossuth Ferenc beteg.

Budapest, szept. 21.

(Saját tudósítónktól.) Kossuth Ferencnek ma kellett volna vissza érkeznie Soltról Budapestre. Kossuth Ferenc azonban Solton beteg lett, erős gyomorbeteg lett rajta erőt, úgy, hogy ágyban kell maradnia pár napig.

Vojtha Antal perújítási ügye.

Budapest, szept. 21.

(Saját tudósítónktól.) Vojtha Antal, aki tudvalevőleg 8 évi börtönbüntetést kapott perújításért folyamodott a törvényszékhez, azon az alapon, hogy Jánosi ő ellene csak bosszúból vallott. A törvényszék ma foglalkozott az ügygel és a kérelmet elutasította.

KÖZGAZDASÁG.

Az Osztrák-Magyar Bank egy százalékkal emelte a kamatlábat. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa tegnap elhatározta, hogy a leszámítolási kamatlábat 4 százalékról 5 százalékra, a lombard kamatlábat pedig 5 és félszázalékról 6 és fél százalékra emeli. A főtanács ülésén Popovich Sándor kormányzó elnökölt és a kamatláb fölemelését megelőzőleg Pranger vezértitkár tett jelentést a bel- és külföldi pénzügyviszonyokról.

A miniszter adománya. A földművelésügyi miniszter tegnap értesítette Biharvármegyét, hogy Szentlázár község részére legelő szerzés segélyezésére 5000 koronát, legelőjavítás költségeire pedig 1263 koronát adományozott.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapest

A gabona-tőzsdén tegnap lanyha volt az irányzat. Készáru forgalom negyvenezer mázsa 5 fillérrel magasabb árak mellett.

Határidők zárulata:

Áprilisi buza (1912)	— — —	12.01
Októberi buza	— — —	11.75
Októberi rozs	— — —	10.18
Októberi zab	— — —	9.49
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.33
Augusztusi tengeri	— — —	7.88
Augusztusi repce	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	841.75
Osztrák hitelrészvény	— —	644.—
Jelzálogbank	— —	484.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	573.—
Salgótarjáni község	— —	673.—
Osztrák államvasut részvény	— —	728.—
Közuti vasut	— —	802.50
Rimamurányi vasmű	— —	680.—
Városi vasut	— —	415.—
Beocsini cement	— —	—.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Értesítés.

A nagykállói m. kir. földművelésügyi iskola igazgatósága a vezetése alatt álló intézetbe, a nagyméltóságú földművelésügyi miniszter ur ez évi aug. hó 12 = 78300—IX—1. sz. a. k. rendletére, ez évi október hó 1-től csak saját gazdaságukban, vagy bérletükön gazdálkodó magyar honpolgárokat, vagy ezek fiait veszi fel 6—6 havi kiképzésre.

Miután a felvétel csak korlátozott számban s a jelentkezés sorrendjében eszközölhető, ez uton hívjuk fel a tanfolyamon résztvenni szándékozókat, hogy az alant közölt okmányokkal felszerelve **1911. szeptember hó 25 ig** tartó időközben személyesen jelentkezzenek az iskola igazgatójánál.

Felvételi feltételek:

a) Iskolai bizonyítvány, mely az irni olvasni s a négy alapművelettel való számolni tudást igazolja.

Ha azonban a folyamodónak iskolai bizonyítványa nincsen, de jelzett ismereteit az igazgató előtt bizonyítani tudja, annak hiányában is felvehető.

b) Születési bizonyítvány, mely legalább a 17. betöltött évet igazolja.

c) Községi és erkölcsi bizonyítvány, mely a tanfolyamra folyamodó, vagy szüleinek foglalkozását és vagyoni állapotát tünteti ki.

d) Orvosi bizonyítvány arról, hogy a belépni szándékozó erős, egészséges munkabíró testalkatu, ragályos betegségekben és szervi-hibában nem szenved, s hogy himlő ellen újra oltatott.

Felvételnél a saját költségek (150 kor. tápdíj és 10 kor. könyvilleték) előnyben részesülnek; állami ingyenes helyen levők tápdíjat nem, csak 10 kor. könyvilletéket fizetnek.

A tanfolyam minden év okt. 1 től márczius hó 31-ig tart, melynek bevégeztével a vizsga eredményéhez mérten minden hallgató bizonyítványt nyer. Bővebb felvilágosítás az iskola igazgatóságától szereshető.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket,
hogy legújabb kicsinybeni eláru-
sító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és
gyermek cipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy cipő szállítmány, az első
nagyváradai selejtes cipő áru-
házba, ahol minden fajta cipő

igen olcsó árban kapható.

Belvárosi Takarék épület, Barcs-palota.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
193

? ? ? ? ?

— Kalapot akar venni ?

— Inget is ?

— Értem; nyakkendőt is!!

— Harisnyát és sapkát is ?!

— Hogy hol veheti meg ezeket legolcsóbban ?!

— Ugy! Nagy választékot is akar!

Akkor menjen

Grosz és Weisz

uri-divat áruházába, Sas-palota, Szent
László-téri Passage főbejáratnál.

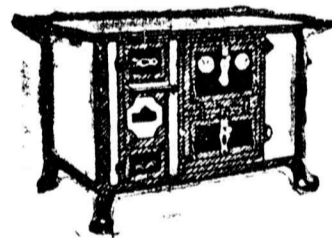
? ? ? ? ?

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos lömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai !

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcserm	50 »
8 » Thymol	20 »
1 » Stomatia	20 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	56 »
1 drb Odontin betét	85 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	95 »
1 » Jera violette brillantia	90 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 db bajszkötő	19, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfimozító	88 kr.
1 tégely Margit krém	40 »
1 » Diana krém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 db Lickner puder	58 »
1 » amerikai porcella puder	1 ft 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 ft — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glyceria szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 »
1 » » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	88 »
1 tubus kalodenna	28 »
1 » Belodenna kézfimozító	28 »
1 üvegtégely tejcserm	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utazati borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé hajszkefe	90 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkéfe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő krém	96 »
1 drb cipő krém-kefe kenőközzel	70 »
1 » cipőfényesítő fazon	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 mtr vörös gumosó	60 »
Egyegyed Ko Bruuz watta	55 »

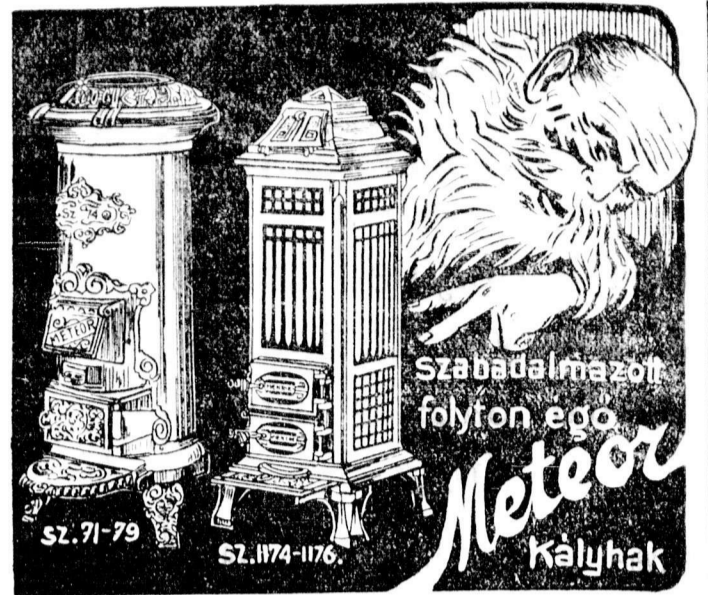
805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját raktárunk állásig, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer ! Illatszerek Rimérve a legmodernebb Odeurökben !

**KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZÖK
FAKOSARAK
SZENTARTÓK
NAGY-
VÁLASZTÉKBAN**

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében N. Várad, Rákóci-ut.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolftram lámpák** ára olcsóbb lett, **Wolftram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,
lámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorok
1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényesit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények** vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi **szepember hó 1-től szeptember 20-ig** beszo-lygáltatni sziveskedjenek.

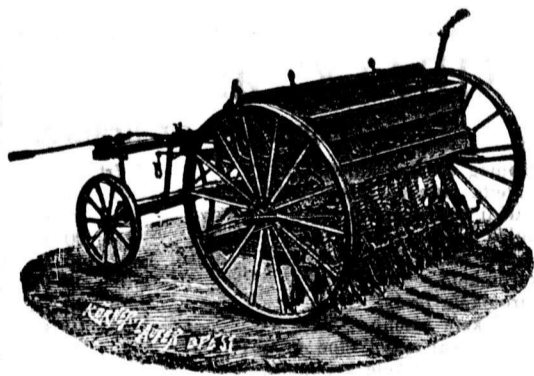
Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar-és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egye-sült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszo-lygáltatandó részvényekhez jegyzék esato-landó azon nevek felsorolásával, melyekre az új rész-vényeket kiállítatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt új részvénytökejéből jegyzett új kibo-esátású részvények kiadása a fent hirdetett Biharme-gyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvé-nyek kicserélése után, későbbi időpontban fog megtör-ténni, miről a tisztelt részvényeseket újabbi hirdetőmó-nyán értesíteni fogjuk.

**Egyesült Biharmegyei Kereske-
delmi Bank és Központi Taka-
rékpénztár részv.-társ.**

Szabadalmazott RECORD II. műtrágyaszórával egyesített vetőgépek,

melyek az egyedüli létező **legtökéletesebb** és kifogástalanul működő kombinált gépek. Kanalas és tolóskerekes vetőgépek, bármely magnem elvetésére. Resicai egyes és kettős válogatott legjobb acélfajtákból készült ekék és egyéb talajművelési eszközök. Eredeti amerikai tárcsásboronák. Szecska-, répavágók, kukorica-morzsolók és teljes takarmány kamra berendezések. Kalmár-féle rosták. Benzin-, szivógáz- és nyersolajmotorok már 1 lóerőtől kezdve. **BORPRÉSEK** és más szőlőszeti eszközök állandóan raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Árajánlatokkal szivesen szolgálunk!

M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Telefon 858.

nagyváradfi fiók Nagypiac-tér 1. sz.

Telefon 858.